22/08/2019

Το “γελαστό παιδί” του Μ. Θεοδωράκη

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

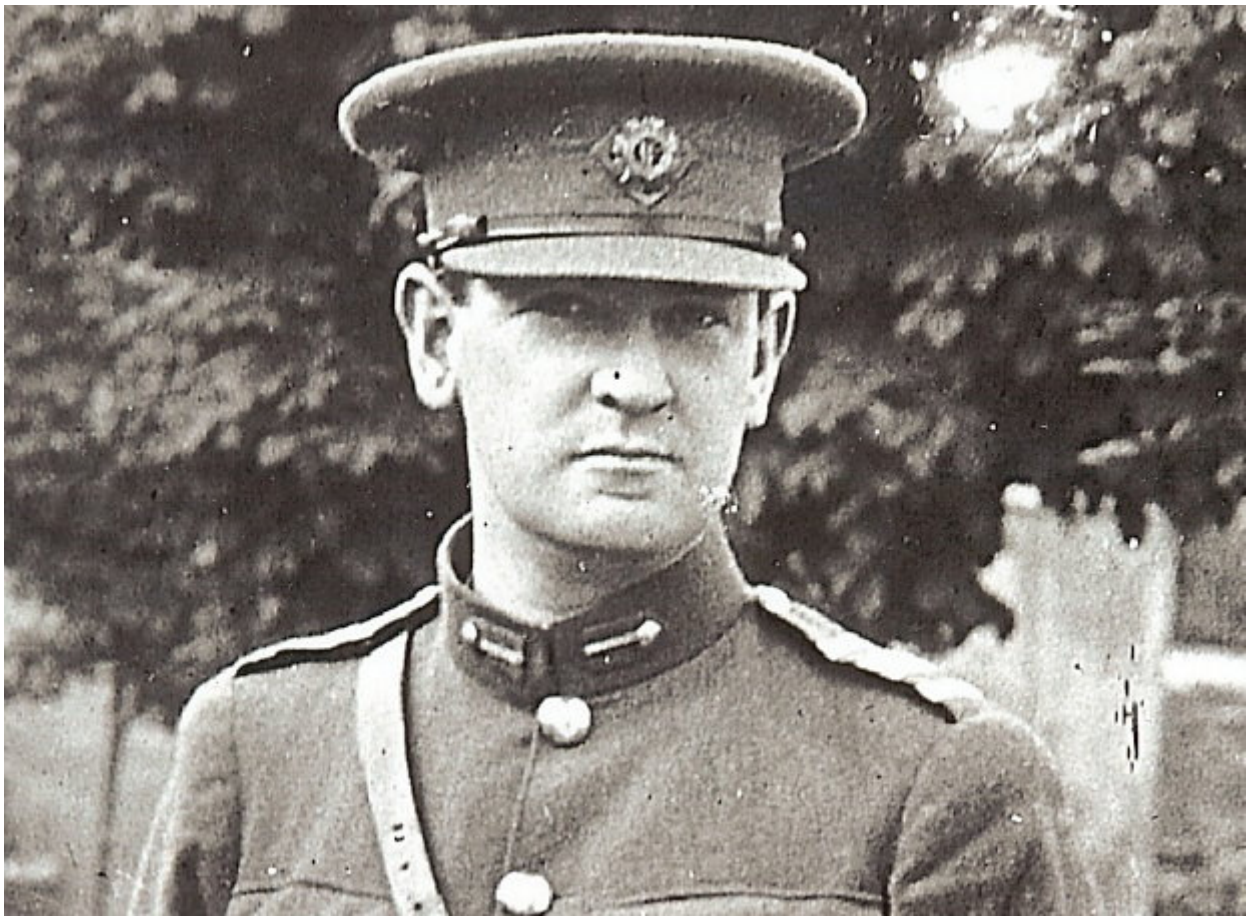

Μάικλ Κόλινς: Ήρωας του Ιρλανδικού Αγώνα της Ανεξαρτησίας και πολιτικός, το «Γελαστό Παιδί» του τραγουδιού του Μίκη Θεοδωράκη.

Ο Μάικλ Τζέιμς Κόλινς (Michael James Collins στα αγγλικά, Mícheál Séamus Ó Coileáin στα Ιρλανδικά) γεννήθηκε στο Κλονακίλτι της κατεχόμενης από τους Άγγλους Ιρλανδίας στις 16 Οκτωβρίου 1890. Ήταν το τρίτο από τα οκτώ παιδιά του Μάικλ Τζον Κόλινς, αγρότη, λάτρη των μαθηματικών και μέλους μιας μυστικής οργάνωσης για την απελευθέρωση της Ιρλανδίας.

Ο μικρός Μάικλ ήταν ένα προικισμένο παιδί, με δυναμικό ταμπεραμέντο, που ζούσε και ανέπνεε για την αποτίναξη του βρετανικού ζυγού από την πατρίδα του. Σε ηλικία 15 ετών εγκατέλειψε το σχολείο και δούλεψε ως ταχυδρομικός στο Λονδίνο και θελληματάρης σε μια χρηματιστηριακή εταιρεία. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Λονδίνο σπούδασε νομικά και εντάχθηκε, όπως και ο πατέρα του, στην «Ιρλανδική Ρεπουμπλικανική Αδελφότητα» (IRB), μία μυστική οργάνωση

που όρκιζε τα μέλη της στην απελευθέρωση της Ιρλανδίας και ήταν υπεύθυνη για τις σημαντικότερες εξεγέρσεις του 19ου αιώνα.

Στις αρχές του 1916 επέστρεψε στο Δουβλίνο και προσελήφθη σ’ ένα δικηγορικό γραφείο. Λίγους μήνες αργότερα έλαβε ενεργό μέρος στην «Εξέγερση του Πάσχα» (24 Απριλίου 1916), που, αν και απέτυχε, άνοιξε τον δρόμο πέντε χρόνια αργότερα για την ανεξαρτησία της Ιρλανδίας. Συνελήφθη, κρατήθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης και απολύθηκε το Δεκέμβριο του 1916.

Ο Μάικλ Κόλινς ως υπουργός Οικονομικών στις βρετανικές εκλογές του Δεκεμβρίου του 1918, πλειοψήφησε στην Ιρλανδία το κόμμα Σιν Φέιν («Εμείς οι ίδιοι»), που υποστήριζε την ανεξαρτησία της χώρας, με επικεφαλής τον Ίμον Ντε Βαλέρα και επίλεκτο μέλος τον Μάικλ Κόλινς. Οι ιρλανδοί βουλευτές συγκρότησαν στο Δουβλίνο προσωρινή κυβέρνηση και Εθνοσυνέλευση («Ντάιλ Έρεαν»), η οποία ψήφισε υπέρ της ανεξαρτησίας. Ο αιρετός πρόεδρος Ίμον Ντε Βαλέρα και ο αντιπρόεδρος Άρθουρ Γκρίφιθ ήταν στη φυλακή και μεγάλο μέρος της ευθύνης τους περιήλθε στον Κόλινς, ο οποίος υπήρξε ο πρώτος υπουργός Εσωτερικών του Σιν Φέιν. Στη συνέχεια οργάνωσε την απόδραση του Ντε Βαλέρα από τη φυλακή Λίνκολν (Φεβρουάριος 1919) και ο ίδιος έγινε υπουργός Οικονομικών.

Ο Κόλινς διακρίθηκε, κυρίως, για τις στρατιωτικές του ικανότητες κατά τη διάρκεια του Αγγλοϊρλανδικού Πολέμου (1919-1921). Δημιούργησε μικρές και ευκίνητες ομάδες ανταρτών («flying columns»), οι οποίες χτυπούσαν γρήγορα αγγλικούς στόχους και εξαφανίζονταν. Οι ομάδες αυτές βασιζόταν στην καθοδήγηση τοπικών ηγετών, στην καλή γνώση της περιοχής όπου δρούσαν και στη στενή σχέση με το λαό της, που αντιστάθμιζε την έλλειψη εφοδίων. Αυτή η τακτική ανέδειξε τον Μάικλ Κόλινς ως έναν από τους μεγαλύτερους θεωρητικούς του ανταρτοπολέμου, που αργότερα αντιγράφτηκε από την ΕΟΚΑ στην Κύπρο. Ως κύριος σχεδιαστής και συντονιστής του επαναστατικού κινήματος στην Ιρλανδία, ήταν στην πρώτη θέση της λίστας με τους καταζητούμενους από τους Βρετανούς, που τον είχαν επικηρύξει αντί 10.000 λιρών.

Μετά την ανακωχή του Ιουλίου 1921, ο Γκρίφιθ και ο Κόλινς ήταν οι απεσταλμένοι του Ντε Βαλέρα στο Λονδίνο για τις διαπραγματεύσεις ειρήνης (Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1921). Η Συνθήκη της 6ης Δεκεμβρίου 1921 υπογράφηκε από τον Γκρίφιθ, με την πεποίθηση ότι ήταν η πιο ευνοϊκή που μπορούσε να επιτευχθεί την εποχή εκείνη για την Ιρλανδία και με την απόλυτη βεβαιότητα ότι έτσι υπέγραφε τη δική του καταδίκη σε θάνατο. Η Συνθήκη εκχωρούσε στην Ιρλανδία καθεστώς αυτοκυβερνώμενης πολιτείας (dominion) με την επωνυμία Ιρλανδικό Ελεύθερο Κράτος, στο πλαίσιο της Βρετανικής Κοινοπολιτείας.

Οι όροι για τη διχοτόμηση της Ιρλανδίας σε βόρεια και νότια, καθώς και ο όρκος πίστης στο αγγλικό στέμμα ήταν απαράδεκτοι για τον Ντε Βαλέρα και τους άλλους εθνικιστές ηγέτες. Η πειστικότητα του Κόλινς οδήγησε στην αποδοχή της Συνθήκης, που ψηφίστηκε από την Ιρλανδική Συνέλευση με μικρή πλειοψηφία. Σχηματίστηκε προσωρινή διακυβέρνηση, με πρόεδρο τον Γκρίφιθ και πρωθυπουργό τον Κόλινς.

Σχεδόν αμέσως ξέσπασαν στασιαστικές κινήσεις κατά της Συνθήκης. Ο Κόλινς απέφυγε να λάβει μέτρα εναντίον των πρώην συναδέλφων του, ώσπου επαναστάτες του Ιρλανδικού Ρεπουμπλικανικού (Δημοκρατικού) Στρατού (IRA) κατέλαβαν τα «Τέσσερα Δικαστήρια» στο Δουβλίνο, με αναπόφευκτο αποτέλεσμα τον εμφύλιο πόλεμο. Ο Κόλινς ανέλαβε την αρχηγία του στρατού και κατέστειλε τη στάση. Μετά το θάνατο του Γκρίφιθ (12 Αυγούστου 1922) ήταν ο μόνος κυρίαρχος κι έτσι ανέλαβε και την προεδρία της κυβέρνησης.

Δέκα μέρες αργότερα ήρθε και το δικό του τέλος. Ενώ βρισκόταν σε περιοδεία στην περιφέρειά του στο δυτικό Κορκ, πυροβολήθηκε σε ενέδρα στο Μπιλ Να Μπλαθ και πέθανε στις 22 Αυγούστου 1922. Ο θάνατός του σκεπάστηκε από αχλύ μυστηρίου κι ακόμα και σήμερα εγείρει θεωρίες συνωμοσίας.

Σχετικά

Τον Απρίλιο του 1962 ανέβηκε στην Αθήνα το θεατρικό έργο του Ιρλανδού συγγραφέα Μπρένταν Μπίαν «Ένας Όμηρος». Στην παράσταση ακουγόταν το τραγούδι «Το γελαστό παιδί», που θρηνούσε το χαμό του Μάικλ Κόλινς. Ο Βασίλης Ρώτας μετέφρασε το ποίημα του Μπίαν από τα αγγλικά και ο Μίκης Θεοδωράκης έγραψε τη μουσική. Το τραγούδι γνώρισε μεγάλη εμπορική και καλλιτεχνική επιτυχία και συνδέθηκε με ελληνικά συμβάντα (δολοφονία Λαμπράκη κ.ά.).

Η ζωή και ο αγώνας του Κόλινς πέρασαν και στον κινηματογράφο το 1996, από τον συμπατριώτη του σκηνοθέτη Νιλ Τζόρνταν. Η ταινία «Μάικλ Κόλινς ο επαναστάτης», με τον Λίαμ Νίσον στον επώνυμο ρόλο, απέσπασε το Χρυσό Λιοντάρι καλύτερης ταινίας και βραβείο καλύτερης ερμηνείας στο Φεστιβάλ Βενετίας και Όσκαρ καλύτερης φωτογραφίας και μουσικής.